

הלכות שבת סימן שיה

(פה) רק שלא יהיה על האש (טו): יג - ממטר לתן (פו) קיתון של מים או של שאר משקים (נג) (פז) בכלי שני שיש בו מים חמין, אכל בכלי ראשון אסור: יד - ממטר לתן קיתון של מים או שאר משקים בנגד האש * להפיג צנתן, ובלבד שיתגב רחוק מהאש (פח) בענין שאינו יכול להתחמם באותו מקום יעד שתהא היד סולדת (פרוש, מתחממת ונגיית) בו, (פט) דהינו מקום שפרסו של תינוק נגיית בו, אכל אסור לקרבו אל האש למקום שיכול להתחמם שתהא היד סולדת בו, ואפלו להגיח בו שעה קטנה שתפיג צנתו אסור. (צ) כיון שיכול להתפשט שם: הגה (צא) והוא הדין בפרות או שאר דברים הנאכלים פמות (לד) שהן חמין (מרדכי פ' כירה), ועין לציל סימן רנד ס"ד: טו (צב) דבר שנתפשט (צג) פליצרו * והוא יבש, שאין בו מרק, מטר להגיחו (עד) בנגד המדורה אפלו במקום שהיד סולדת בו. הגה (צה) ואפלו נצטנן כבר, אכל אם הוא (צו) רותח, אפלו בדבר שיש בו מרק מטר. (צז) ויש מקליו לומר, דכל שאינו נוהג

ב שפה מ' דעקבא דרב יצחק ברי אבוימי ג' שם מ' בבביתא ד שם פגמא ד ה' שם בשם הירושלמי וכשב ר"י ושאר פוסקים ו הסמכות על הפוסקים אפילו הפוסקים דבר שיש בו מרק

באר היטב

בתוך הכלי שני, דא"כ הי"ל השמנה, אלא צריך להיות מגלה למעלה, ט"ז, ע"ש: (לד) שהן חמין. פי' אצ"כ אסור לתנן סמוך לאש, אכל רחוק מהאש אפלו דבר שאין נאכל פמות שהוא חי שני, ולפי' אסור לתן אלוניטית או בלי עופרת סמוך לאש לחמנו אם הוא קרוב כי כן שיכול להתייך שם או לשרוף.

וכשאינו מהכונן אין בו מלאכה כלל שהרי אינו רוצה לעשות ממנו כלי, ע"ש, וצ"ל: (נג) בכלי שני. ועין ביר"ד סימן צב ס"ק מ"ה סתמתי בשם הש"ד דאם שואב בכלי ריקן מן הכלי ראשון, דאיתו הפלי ששואב יש לו דין כ"ר להקרא, ע"ש, דלא בטהר"ל. ולציל סימן נח ומבנו דאין לטמן על הכלי

באר הלכה

ראשון אלא א"כ אין היד סולדת בו, כי הוא נוגע באסור דאורייתא ומבשל בשבת, אף בדעיבר נראה לעניות דעהי דיש לסתף על הנשכ"א ותר"ן שמתירין להקרא וצ"ל משמעות פשוטת לשון התקבים וטור שכתב לחוף צ"ח שרי אפלו בחמין מרביח, אף שפירות קדם שבת מעט מים עם קא"י וטי"א באפן שהוא קא"י או טי"א², ששכשלו קדם שבת מעט מים עם קא"י וטי"א באפן שהוא חוק מאד בטעמו, וביום השבת מערין עליהם מים חמין הרבה שנתפשלו בהתר, כנה יש עוד סדר להחיר מטעם הש"מקליו המבאר בסעיף טו, והוא דעת הרשב"א קדמה דסבירא להו דאף בלח שנגטנן אין בשול אחר בשול וכו', עין שם, לכן אין למחות ביד אחרים העושים, אכל לעצמו כל בעל נפש יחש אף בזה שלא לערוח מבלי ראשון כל זמן שתיד סולדת בו, עד כאן לשונו, וכן דעת הגר"א ג"ס: משמע שחשש לדעת התוספות ה"ל: * אכל בכלי ראשון אסור. נראה שאם הענין שסבלי עליון מרבים כל"פ שאי אפשר שיהבשל, שרי, ולא גרע חיבא דמפסיק כלי מהכ"א שנתערבו משם, כמבאר בנקרא (מס' בית מאיר): * להפיג צנתן. ואפלו כדי להפסיו נמי מטר, כיון שלא יוכל להגיע לשעור יד סולדת בו ותוס' ברוך מה ע"א: * והוא יבש וכו' בנגד המדורה. צריך עיון, הא לציל בסעיף ה' מביא דעת הר"א וצ"ע שם בנגד אבותם דלדעתו הוא הדין ה"ש עלי אחר בשול, ואין מזיר הקא בסקס (מספר בית מאיר על ארתיים: וכן הקשה בספר

(קיד) דשנף פהן שם בשול, שהם משתבחים על ידי זה. (קטו) אכל לתנן רחוק מהאש, אפלו דבר שאין נאכל פמות שהוא חי שרי. (קטז) ומפל מקום מטר לתן אלוניטית וכלי עופרת סמוך לאש לחמנו (הינו שיש בהכלי תבשיל שלא נצטנן ורוצה שיהיה חם) אף אם הוא קרוב בלי כף עד שיוכל הפלי להיות נמך שם או לשרוף האלוניטית, דכיון דלא ניקא לה בהכי הוי דבר שאין מתפנן, וגם מסתמא לא ישכח ויזהר הרבה לקח אותו משם קדם שתייך או ישרף: טו (צב) דבר שנתפשט וכו'. הטעם, דכיון ששכב נתפשט, שוב אין בזה משום חשש בשול, ומיהו, (קיו) על האש ממש אסור מדרבנן מפני שנתאחז כמבשל, אכל בזה שמעמידו בנגד המדורה, שאין דרך בגי' אדם כרב פעימים לבשל כך, אפלו אסור דרבנן ליכא (הרשב"א). ועין מה שכתבנו לקמה בשם הר"א שסובר דסמוך למדורה ג"ס כן אסור אלא צריך להרחיק קצת¹⁰⁰: (צג) פליצרו והוא יבש. דאי לא הוי כלי צרו, אפלו אם היה דבר יבש והוא רותח יש בו עוד משום בשול, פנ"ל בסעיף ה', וממילא אסור להעמידו במקום שהיד סולדת בו, ואי הוי דבר לח, אפלו בכל צרו יש בו עוד משום בשול אם נצטנן, לפי מה שפסק המחבר בריש סעיף ד: (צד) בנגד המדורה. נקט נגד המדורה ולא אצל המדורה, להורות שצריך להרחיק קצת מן המדורה, ולכן לא תשינו שכתבא לחתות באש, דכיון שהצריכו תכמים להרחיק קצת, אית לה הפנא ולא אתי לחתוהי (הרא"ש). ונאיתי (קית) אינה אחרונים שכתבו דמגרי שהיה עשוי מדורה בפני עצמה, אכל לשמדורה צעים הוא בתוף התנור, אסור להכניס שם קדנדה אפלו אם מרחיק קצת מן המדורה, כיון שהיה מקום שהיד סולדת בו, ולא גרע משה שמבאר בסימן רנד דאסור להכניס קדנדה לבינה בשאינה גרופה, דהוא אפלו אם אינו מעמידו סמוך להאש, אף אם אינו מעמיד את הקדנדה על קרקעית התנור פי' אם על אינה כלי הפופסיק, אף יש להקל, וכפ"ל בסימן רנד סעיף ג: (צה) ואפלו נצטנן כבר. לפי דברי המחבר בא דמגרי בנצטנן, וליהכי לא התיר אלא בהבש: (צו) רותח. הינו שהיד סולדת בו: (צז) ויש מקליו לומר, פליג אמחבר דסבירא לה דנוקא פשהיא יבש אכל בדבר

שער העיון

(קיד) רש"י: (קיד) הנה ברמב"ם פרק ט הלכה ג כתב דהמבשל דבר שמבשל פליצרו או שאין צריך בשול כלל פטור, ופשוט לעניות דעתי דהינו דבר שאינו משכב כלל על ידי הבשול, ולאפוקי פחות וכי האי גוונא שהוא משכב על ידי הבשול, וסוד. דהלא מוכח בנמרא בשבת (מ' ע"ב) דמים יש בו משום בשול, והרי מים ג"ס שותה אותו כשהוא חי¹⁰¹ ויש לדחות קצת, דמים לא צריך כמו פרות, עין מגן אברהם בסוף רבי' לחד מרפא. ומצאתי בברכ"י דא"ר שיהא מסתפק בזה אי חבי מן התורה או מדרבנן, ועין לציל בסימן רנד סוף סעיף ד ובראשונים שכתבו דיש בזה משום מבשל, משמע משתימת הלשון דהיא דאורייתא, וגם בפרי מגדים בסעיף זה משמע דסבירא לה דהיא דאורייתא, וכן כתבו הגר"י ותי"א: (קטו) מגן אברהם: (קטז) עין מגן אברהם. והאלהי דבה והתוספת שבת סתמו להטרא: (קי) בית יוסף בשם הר"ן: (קית) שלחן צע"ש ש"ס. והתי"א דם פקפק¹⁰³

העיון

הלכות שבת סימן שיה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק פז]

שְׁהַתְיָחוּ הַחַמֵּסִים בְּתוֹכוֹ לְחוֹךְ פְּלִי זָה⁹⁶ וכו', דְּדִינוּ בְּכָלֵי רְאִישׁוֹן⁹⁷.
96) וטרמוס, כתב החזו"א (או"ח סי' לו ס"ק לב) שנחשב בכלי שני, וכן דעת הגר"ש איערבך (שולחן שלמה ס"ק מו). וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק ע).

דעת הסוברים שבית השחיטה נחשב צונן, ביאר, סוברים הם שדין בית השחיטה הוא בכלי שני, שאינו מבשל אפילו כשחם בשיעור שהיד סולדת בו. וכן דעת הגר"ש אלישיב (שבועות יצחק בישול פי"ח הע' סז), והוסיף, שברש"י (חולין שם) מבואר שהנחון הוא לגבי הבלעה והפליטה, ואינו תלוי בשיעור החום של יד סולדת.

ודעת החזו"א (חוט שני שם), שיש לחוש שארבעים מעלות נחשב חום שהיד סולדת בו, והוסיף, שלמעלה מארבעים ושש מעלות הוא בודאי שיעור שהיד סולדת בו. וכן כתב בשו"ת אור לציון (שם) שיש לחוש ליד סולדת מארבעים מעלות, מפני שנראה שכריסו של תינוק נכזיב בשיעור זה, וכן דעת הגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"ו עמ' לה, ארצות השבת פ"א ס"א) שיש להחמיר משיעור זה.

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' ער בישול אות ג) כתב, שראוי להחמיר ולחוש שחום בשיעור ארבעים ושלוש מעלות נחשב חום שהיד סולדת בו. וכן צידד הגר"ש אלישיב (שבועות יצחק שם אות ד). דעת הגיר אהרן קוטלר והגר"צ פונק (מדות ושיעורי תורה פ"ט אות ג) שחום של חמישים ושתים מעלות הוא החום שהיד סולדת בו.

אך לגבי דין בישול אחר בישול כשהבישול הראשון היה בחום פחות משבעים ואחת מעלות, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שיש להחמיר ולחשוש שאינו נחשב כמבשל בחום שהיד סולדת בו ונראה מה שכתב שם ירד ח"ב סי' נב]. וכן צידדו הגר"ש אלישיב והגר"ש איערבך (שבת יצחק שם). ובשו"ת אור לציון (שם) כתב, שרק מחום של שמונים מעלות אפשר להקל לענין שאין בישול אחר בישול, מפני שמבאר בנן איש חי (שנה ב פ' בא אות ה) שמאכל שאדם נמנע מלאוכלו מחמת חומה, נחשב חם בשיעור שהיד סולדת בו, ונראה דהיינו בחום של שמונים מעלות.

[משנ"ב ס"ק צ]

וְתִשְׁיָנוּן דְּלִמָּא מְשַׁקְלֵי לְפִיל¹⁰⁰.

100) וכן להניח דבר לח מבוישל שהצטנן כנגד האש במקום שיכול להתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, על דעת להסיר קודם לכן, כתב להלן (ס"ק קח) שאסור, ובשעת הצורך, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ל תשובה יז) שמוותר, כיון שלדעת רש"י (שבת מ, ב) אין איסור להניח מאכל כנגד האש כשברעתו להסירו בטרם יתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, ויש לצרף את דעת הפוסקים שאין בישול אחר בישול בדבר לח שהצטנן, וכן דעת הגר"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת ח"א פי"ח הע' י"ז) שבמקום צורך גדול יש להקל בוה.

ולגבי הנחת כלי עם מים בתוך כלי ראשון, כאשר יודע שהמים אינם יכולים להתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, הסתפק הגר"ש איערבך (שולחן שלמה ס"ק נב אות ב) שמא אסור הדבר, כיון שלפעמים יכולים המים להתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, והרי זה כתינת מאכל על גבי האש כאשר יודעים שהאש תכבה לפני שהמאכל יתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, שאסורה, כמבואר בורכתינו לעיל (ס"ק סז).

ולהניח מאכל כנגד האש להפיג צינתו באופן שלא יתבשל אלא במוצאי שבת, הסתפק הגר"ש איערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לו אות ד) אם אסור, מפני שיתכן שנחשב הדבר כגזירה לגזירה.

ואם עבר והניח מאכל כנגד האש, והסירו לפני שהתחמם, כתב התהלה לרד (ס"ק נט) שיתכן שמוותר לאוכלו בשבת. [ואם הניחו בשוגג, ראה לעיל (ס"ק ג), שמעשה שבת בשוגג באיסור הרבנן אינו אסור בדיעבד].

[שעה"צ ס"ק קיז]

וְגַרְי מִים בְּסִינן שְׁקָה אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא חַי¹⁰¹.

101) משמע שאין חילוק בין גררי בישול במים ובין גררי בישול בפירות, והוכיח מכך הגר"פ שיינברג (חידושי בתרא) שלא כדברי האגלי טל המשך במילואים עמוד 48

97) אמנם, לעיל (ס"ק מה) כתב, שאם שואב בכף מקדרה ומערה לקערה, נחשב התבשיל שבקערה כמותה בכלי שלישי. והירץ בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' קכו אות ג) שכיון שנחלקו הפוסקים אם נחשבת הכף שתחב לקדרה ככלי ראשון, מוגדר הדבר כספיקא רדינא, ולפיכך, כאן, שהנחון הוא אם נחשבת הכף ככלי ראשון או ככלי שני, הכריע להחמיר [כיון שספק דאורייתא הוא], ואילו לעיל, שהנחון הוא האם נחשבת הקערה ככלי שני או ככלי שלישי, הכריע להקל ונראה שביתת השבת מלאכת מבשל ס"א]. והוסיף, שלעיל הנדון הוא לגבי בישול אחר אפיה, שישנם פוסקים שהתירו בוה אף בכלי ראשון, ולכך היקל לגבי כף, להחשיבה ככלי שני.

החזו"א כתב (או"ח סי' קכב ס"ק ג), שאם מכניסים את הכף לקדרה בעודה על גבי האש, נחשבת הכף ככלי ראשון, ומבלעה ופולטת, אך אם מכניסים אותה לאחר שהוסרה הקדרה מהאש, נחשבת הכף ככלי שני, ואינה מבלעה ופולטת [וראה חזו"א י"ד סי' לב ד"ה ובתה"ד]. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב סי' ל תשובה יז) לענין בישול בשבת.

אכן, כשהכניס את המצקת לתוך הכלי הראשון לזמן קצר מאוד, והוציאה מיד לפני שהספיקה המצקת להתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, דעת הגר"ש אלישיב (שבועות יצחק בישול פ"ג אות ב) שאין היא נחשבת ככלי ראשון.

[משנ"ב ס"ק פח]

לֹא יִתְחַמְמוּ בְּלִ-קָּה⁹⁸.

98) ודבר יבש שאינו מבושל, ואינו נאכל חי, כתב הגר"ש איערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' יא הע' 2, ששי"כ פ"א הע' לב) שמוותר להתיר סמוך לאש [כשאינו מוקצה], אף על פי שיתחמם בשיעור שהיד סולדת בו, אם אינו יכול להגיע ליד שיעור של צלי או של מאכל בן דרוסאי. והוסיף, שדברי השו"ע הרב (סי"ג וסכ"ד) שכתב שהדבר אסור, אינם אלא באופן שהמאכל כבר ראוי לאכילה, ועל ידי החימום נהיה צלי. והוסיף הגר"ש איערבך (שם), שבדבריו מבואר באגלי טל (האופה ס"ק לא), אך התהלה לרד (ס"ק יז, לא, לב) שהשביית השבת (מלאכת מבשל ס"ק ל) חולקים, ואוסרים אף חימום בשיעור שהיד סולדת בו ונראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (סי' ד"ה ויכול).

[משנ"ב ס"ק פט]

דִּישׁ שְׁפֹלֵד מְרִיתָה מוֹעֶצֶת וְיֵשׁ עֲצִינוּ סוּלְד⁹⁹.

99) ובפירושו המילים יד סולדת בו, כתב לעיל (סי' קט ס"ק כו) שהוא כשהיד נמשכת לאחוריה כדי שלא תיכה, וכשה"צ לעיל (סי' קפא ס"ק יט) כתב, שהוא כשהיד חזרת לאחוריה מפני החום. ולדעת החזו"א (חוט שני ח"ב פכ"ט ס"ק ז) אם יכול להניח את היד ולסלקה מיד, אין בוה סי' להוכיח שאין זה חום בשיעור שהיד סולדת בו, ורק אם אפשר להשאיר את היד בחום זה זמן ממושך, מוכח שאינו חום שהיד סולדת בו.

ולמעשה, כתב הגר"ש איערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צא אות ח, וששי"כ פ"א הע' ג) ששיעור חום שהיד סולדת בו אינו פחות מארבעים וחמש מעלות (צלייטס), שהרי כתבו הרש"י והרא"ש (חולין ח, ב) שלהלכה קי"ל שבית השחיטה נחשב צונן, והמציאות היא שמידת חום הדם בבית השחיטה של ברוו בשעת שחיטתו היא יותר מארבעים וחמש מעלות, ומוכח שפחות משיעור זה אינו נחשב חום בשיעור שהיד סולדת בו.

ובשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ל תשובה יב) חלק על דבריו, מפני שבמציאות נראה שכריסו של תינוק נכזיב בפחות מארבעים וחמש מעלות, וכביאור

הלכות שבת סימן שיח

המשך מעמוד קודם

הזכיר זאת בדעת הרא"ש, משמע שסובר שהרא"ש מתיר בזה.

[שעה"צ ס"ק קיח]

[החייאדם מפסק103]

103) וכן כתב החזו"א (או"ח סי' לו ס"ק ט), שכיון שכל האויר שבתנור חם הוא, אין ההפסק שבין קרקעיתו לקרחה גורם לדאגה בלל.

דבריו, שלכאורה אופן זה נחשב כדרך בישול, ואין להחיר להניח את הקדירה אלא כנגד המדורה ולא בתוכה או בנייעה כח.

ובביאור מחלוקת הרשב"א והרא"ש, כתב החזו"א (שם) שלדעת הרשב"א מותר להניח את הקדירה בריחוק מהאש [בהפסק אויר], אף אם יתחמם התבשיל בשיעור שהיה סולדת בו, ולדעת הרא"ש אסור לעשות כן אם יתחמם בשיעור זה, והוסיף, שנמכך שסתם המשגיב ולא

הלכות שבת סימן שיח

המשך מעמוד קלח

[קובץ תשובות ח"א סי' לח] שאין בזה משום איסור נולד, שהרי אין לקצף זה קיום כלל. ואף לגבי הפרחת בלוני אויר כמי סבון, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פס"ז הע' פ"א) שאין למנוע זאת מהילדים, כיון שאין לבלונים אלו כל קיום.

[משנ"ב ס"ק קו]

ומכל מקום קדם שהסק התנור מתר להניח הפשטיד"א111).

111) ובטעם הדבר כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ו סי' מ), שאין הולדה אסורה, אלא כשעושה מעשה כדי להוליד, כגון כשמוניח את הפשטידה כנגד האש או בחמה, שבמעשה זה מחשיב הוא את המים הנולדים. והוסיף, שמטעם זה מותר לשתות קרח שהופשר מאילו, או שהניחורו שלא במקום חם ונימוח מאילו. נאריך, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"י הע' ז) שאם יש לו מים אחרים אין לשתות מים אלו, כיון שלא הותר הדבר אלא במקום צורך. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שכ ס"ק לה).

[שעה"צ ס"ק קלז]

דאי יכול להגיע, אפלי יחזיק בק שעה קטנה אסור112).

112) וכן להניח חלה כנגד האש כשיש קרח על גבה ויכול להגיע לחום שהיה סולדת בו, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' לא) שאסור, מפני שקרח זה עשוי ממים שאינם מבושלים, ואם יתחממו בשיעור שהיה סולדת בו, יעבור על איסור מבשל. וכן כתב הגרש"ז אויערבך (מאור השבת ח"ב מכתב לא אות ג) שכשיכול הקרח להתחמם בשיעור שהיה סולדת בו, אין לחמם את החלה, שאף על פי שהמים מתאדים, מימ מתבשלים הם לפני האידוי. וכן דעת הגר"ש אלישיב (שבת יצחק בישול פ"ח אות ד) שצריך להסיר את שכבת הקרח [יחד עם שכבה דקה מהחלה, משום איסור בורר] לפני החימום.

ואם הקרח אינו מונח על גבי החלה, אלא כבר נימוח ובלע בה, דעת הגרש"ז אויערבך (שם) שטוב להימנע מלחממה כנגד האש. מאריך, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שהדבר תלוי, שאם כוונתו לייבש את הלחממה שעל גבי החלה, אסור להניחה כנגד האש, אך אם כוונתו רק לחמם את החלה, מותר להניחה שם, כיון שהלחות בלועה בחלה ואינה ניכרת, ולא אכפת לו אם תישאר.

בישול, מחמת שהוא יבש, לא נאסר להעמידו כנגד האש, ובטעם זה, ביאר מדוע אין חשש כאשר מחזיר קדירה [באופנים שמותר להחזיר בשבת] עם רוטב, שמא יתאדו המים ויצלה התבשיל ויעבור בכך על צליה אחר בישול, שמפני שבשעה שמחזירה אין שייך בה צליה, מחמת שיש בה רוטב, אין הוא נחשב כצולה. וראה מה שכתבנו בשעה"צ לעיל (ס"ק צו).

[משנ"ב ס"ק קא]

הינו על-פני א"תה כלי המפסיק109).

109) אמנם, בביה"ל לעיל (סי' רג ס"ג ד"ה וזרה) כתב, שאסור להניח מאכל על גבי קדירה ריקנית, משום איסור חורה. וכן העיר החזו"א (או"ח סי' לו ס"ק יד), וכתב שכאן מדובר כשמוניח את המאכל כנגד האש, ולא על גבה.

[משנ"ב ס"ק קה]

סבירא להו דגם פנה שינף אסור נולד110).

110) וכן לגבי הכנת מאכל הנקרא גלי על ידי הכנסת מים שמעורבת בהם אבקה למקרר עד שנקרש, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ו סי' מא אות ד) שלדעה זו יש להחמיר בזה, ועל כן אין להקל בזה אלא במקום הצורך, או בדיעבד.

ולגבי בלים המלוכלכים בשומן, כתב לעיל (סי' רג ס"ק ק) שמותר להניחם בתוך מים רותחים כדי להדיחם, כיון שאינו עושה מעשה להמחות את השומן, ורק לערות עליהם רותחין אסור משום איסור נולד.

ולדפסיר כנגד האש רוטב שרגילים לאוכלו כשהוא קרוש, כגון רוטב דגים, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"א הע' קט) שמותר, מפני שמבואר בר"ן (שבת כד, א בדפי הרי"ף) שהאיסור להפשיר שומן הוא מפני שאין דרכו להיאכל אלא לאחר שנימוח, ונחשב הוא כפרי העומר למשקה, וממילא לא שייך איסור זה ברוטב שרגילים לאוכלו כשהוא קרוש. והוסיף, שנראה שרוטב דגים נחשב כמאכל, בין כשהוא קרוש ובין כשהוא נימוח.

ולגבי הקצף הנוצר כשפיכת משקה מוגז לכוס, כתב הגר"ש אלישיב

הלכות שבת סימן שיח

המשך מעמוד 276

[שעה"צ ס"ק קלו]

הקבל"ב אם קנה תפסה פקש יש בו חייב תפסא117).

117) ואע"פ שהתבשיל כבר מבושל כל צרכו, ולכאורה אין שייך בו תוספת בישול [וראה שעה"צ לחל' (ס"ק קמח)]. כתב הפמ"ג (סי' רב

לכתחילה אין לערות לתוך הקדירה בעודה על גבי האש, אלא יש להזיזה על גבי הפח למקום שאינו כנגד האש כלל, או להחזיקה בידו לערות לתוכה, ולאחר מכן יחזירנה. ואם אינו יכול לעשות כן, דעתו שיערה לתוכה בנחת, כדי שלא יגרם העירוי לעירוב התבשיל.

